

Datum
2023-08-15

Ärendnr
MSB 2023-06240

Ert datum
2023-04-17

Er referens
LI2023/ 02294

Enheten för försörjningsberedskap (KC-FÖ)
Jannes Engqvist
010-240 4212
Jannes.Engqvist@msb.se

Regeringskansliet
Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

Ds 2023:9 En säkrare tillgång till vattenreningskemikalier

Sammanfattning

MSB instämmer i utredningens slutsats att det frivilliga systemet för fördelning av kemikalier är bra, och ser positivt på att det utvecklas. Livsmedelsverkets samverkan med branschen utifrån frivillighet som princip har gett indikationer på att kunna fungera väl.

MSB instämmer också i slutsatsen att Livsmedelsverket bör ges i uppdrag att utveckla och utöka den vägledning som finns på området. MSB delar även i slutsatsen att de frivilliga instrumenten inte alltid är tillräckliga, och att det finns behov av tvingade lagstiftning som kan tillgripas om så är fallet och riskerna är tillräckligt stora.

MSB anser att en brist på kemikalierna kan vara orsakade av komplexa, om än icke anmärkningsvärda, samband och att ransoneringslagens krav på en ”utomordentlig händelse” inte alltid är uppfyllda. Eftersom det rör sig om långtgående ingrepp i den grundlagsskyddade äganderätten är det viktigt att legaliteten är klar, och myndigheten delar därför bedömningen att det föreligger behov av ny lagstiftning

MSB ser att en del frågor lämnas obesvarade av utredningen, t.ex. frågan om hur vissa möjliga merkostnader för omfördelning ska bäras. Förslagen i utredningen tycks också i vissa fall inte vara fullt ut harmoniserade med annan pågående utveckling av försörjningsberedskapen, vilket kan kräva tydliggöranden framöver.

MSB ser också en del rent praktiska problem i att följa det arbetssätt och den lagstiftning som föreslås, vilket inte beaktas i utredningen, och vill påpeka att dessa kan behöva lösas innan de föreliggande förslagen kan få någon reell effekt på beredskapen.

Behov av fördjupad analys

MSB konstaterar att förslagen i utredningen relaterar till den pågående utredningen som ska föreslå ett samlat övergripande ansvar för försörjningsberedskapen i en funktion,¹ men att det inte är helt tydligt vilken roll denna funktion ska ha i detta sammanhang. MSB ser därför att denna fråga bör analyseras i större detalj.

Omfördelning av resurser behöver samordnas med andra beredskapsmyndigheter för att säkerställa att prioriteringar sker med hänsyn till all samhällsviktig verksamhet, även sådan utanför ansvarig myndighets sektor. För detta behöver MSB eller en annan samordnande aktör eller funktion inkluderas i processen, och även detta behöver analyseras.

¹ Se ex. Kommittédirektiv 2021:65 om Nationell samordning av försörjningsberedskapen

Datum
2023-08-15

Ärendenr
MSB 2023-06240

Utredningen pekar på att en effektiv lagstiftning på området förutsätter att den ansvariga myndigheten kan agera snabbt i en akut situation. Lagen ska därför vara tillämplig redan vid en betydande risk för en allvarlig brist på vattenreningskemikalier. Detta förutsätter att föreslagen myndighet har en god omvärldsbevakning samt upparbetade informationskanaler med exempelvis kommunal nivå för att tidigt kunna få signaler om en bristsituation uppstår.

I utredningen föreslås att länsstyrelserna skulle kunna bistå ansvarig myndighet med inhämtning av information från kommuner. Enligt nuvarande lag om kommuner och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och under höjd beredskap (LEH) så ska kommunen vid en extraordinär händelse i fredstid ge den myndighet som regeringen bestämmer lägesrapporter. Detta förutsätter att kommunen klassat händelsen som en extraordinär händelse. MSB ser därför att det finns vissa praktiska problem kring kommunens rapportering som behöver lösas ut och förtydligas för att föreslagen myndighet i ett tidigt skede ska kunna få signaler om hotande bristsituation från kommunal nivå.

Slutligen uppfattar MSB att resonemangen om ersättning, avgifter och kostnadstäckning behöver utvecklas, då utredningen inte fullt ut beaktat att kostnaderna för den föreslagna omfördelningen av kemikalier i vissa fall kan komma att bli mycket stora. Utredningen drar slutsatsen att verksamhetsutövaren som använder kemikalierna ska bära kostnaderna till marknadspris, vilket principiellt är rimligt, men det saknas resonemang om vad som sker om aktörer är ovillig eller oförmögen att bära dessa kostnader, och därför avstår tilldelningen.

Andra pågående utredningar på området

Det pågår för närvarande två utredningar som tangerar föreliggande utrednings område: Utredningen *Nationell samordning av försörjningsberedskapen* (DS 2021:65) kommer redovisa slutsatser om försörjningssamordning mellan aktörer som bör beaktas, särskilt förslagen om en funktion med ansvar för nationell samordning av försörjningsberedskapen. Det bör övervägas om denna funktion ska ha en roll i den i föreliggande utredning föreslagna processen.

Den andra utredningen som bör beaktas är *Ökad beredskap för att säkerställa en robust och kontinuerlig leverans av vattentjänster* (Dir. 2022:127). Denna har i uppdrag att ta ett helhetsgrepp på dricksvattenförsörjningen, inklusive att ”lämna förslag för att säkerställa robusthet och kontinuitet i hela landet av försörjningen av kritiska material.”

I detta ärende har överdirektör Camilla Asp beslutat. Jannes Engqvist har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också tf avdelningschefen Tomas Ahlberg och enhetschefen Fredric Stany deltagit.

Camilla Asp

Jannes Engqvist

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984